

ÅRSBUDGET 2020

for Sønder Stenderup Sogns Menighedsråd

i Kolding Provsti

i Kolding Kommune

Myndighedskode 7943

CVR-nr. 66236110

Budget 2020 indeholder følgende:

Målsætning, særlige indsatsområder samt supplerende forklaringer

Årsbudget i hovedtal

Årsbudget fordelt på formål

Målsætninger for hele valgperioden, der indgår i dette års budget

Vi vil bibeholde kirkens' nuværende aktivitetsniveau hvad angår gudstjenester og øvrige kirkelige arrangementer. Desuden vil vi fastholde og udbygge de diakonale aktiviteter samt samarbejde med lokale foreninger.

Menighedsrådet er bevidste om, det store ansvar og den vigtige opgave der ligger i, at kirken efterhånden er landsbyens eneste kulturelle samlingspunkt.

Særlige indsatsområder (jf. merudgiftsønsker m.v.)

Anlæg:

Stukken har løsnet sig flere steder i skibet og er faldet ned på kirkebænkene. Desuden trænger kirken til indvendig kalkning (Sidste kalkning fandt sted 1997) Endeligt stemmer orglet ikke længere og skal både renses og stemmes samt have forbedret indsugning.
se vedhæftede bilag.

Supplerende forklaringer til budgettet

Budgettet vil være også i de kommende år blive præget af store renoverings-arbejder. De kirkelige aktiviteter fastholdes på nuværende niveau.
Budgettet tilsiger desuden, at nyinvesteringer til maskinparken reduceres.

Feriepengeforpligtelse:

Engangstilskud i 2020 til feriepengeforpligtelse på 120.000 kr. er budgetteret som driftsoverskud/forøgelse af frie midler ultimo 2020.
Efter afregning af feriepengeforpligtelse i 2021 forventes frie midler at udgøre (177.485 - 120.000)kr.= 57.485 kr.

	Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017
1 Ligningsbeløb til drift	1.757.807	1.680.343	1.959.310,35	3.068.689,96
Driftsudgifter i alt	-1.637.807	-1.680.344	-2.206.322,29	-3.111.343,10
2 Kirkebygning og sognegård	-319.594	-239.450	-297.560,10	-266.311,86
2 Indtægter	0	400	0,00	400,00
2 Udgifter, løn	-15.000	0	-29.908,58	-6.624,00
2 Udgifter, øvrige drift	-304.594	-239.850	-267.651,52	-260.087,86
3 Kirkelige aktiviteter	-670.854	-675.667	-675.313,30	-786.055,92
3 Indtægter	0	5.000	0,00	11.149,51
3 Udgifter, løn	-555.000	-563.740	-561.675,33	-665.718,82
3 Udgifter, øvrige drift	-115.854	-116.927	-113.637,97	-131.486,61
4 Kirkegård	-429.510	-448.959	-558.671,68	-404.872,17
4 Indtægter	208.567	154.454	181.615,35	193.412,63
4 Udgifter, løn	-462.800	-470.920	-468.330,24	-454.158,85
4 Udgifter, øvrige drift	-175.277	-132.493	-271.956,79	-144.125,95
5 Præstebolig mv.	-56.064	-60.119	-447.068,48	-1.486.149,76
5 Indtægter	134.562	138.611	139.172,85	135.488,49
5 Udgifter, løn	-115.700	-113.730	-116.605,69	-101.102,67
5 Udgifter, øvrige drift	-74.926	-85.000	-469.635,64	-1.520.535,58
6 Administration og fællesudgifter	-139.116	-179.540	-135.633,52	-171.199,96
6 Indtægter	0	0	0,00	0,00
6 Udgifter, løn	-25.000	-25.000	-25.903,92	-22.744,35
6 Udgifter, øvrige drift	-114.116	-154.540	-109.729,60	-148.455,61
7 Finansielle poster	-22.669	-76.609	-92.075,21	3.246,57
A Resultat af drift	120.000	-1	-247.011,94	-42.653,14
Forbrug af frie midler (jf. bilag 1)	-120.000	0		
Resultat af drift inklusiv forbrug af frie midler	0	-1		

ANLÆGSBEVILLINGER

8 Anlægsramme				
Kirkebygning og sognegård ((80)+(81)+(82))	0	0	0,00	0,00
Kirkegård ((83)+(84))	0	0	0,00	0,00
Ligningsbeløb til anlæg ((92)+(93))	1.833.332	3.666.668	0,00	0,00
Præstebolig mv. ((85)+(86)+(87)+(88))	0	0	-5.075.059,14	-637.132,94
Renteindtægter af anlægsopsparing (90)	0	0	0,00	0,00
Salg af anlæg (91)	0	0	0,00	0,00
B Resultat af anlæg	1.833.332	3.666.668	-5.075.059,14	-637.132,94
C Årets resultat	1.953.332	3.666.667	-5.322.071,08	-679.786
E Heraf til balanceposter (=C-A)	1.833.332	3.666.668		
+ Forbrug af frie midler konverteret til anlæg	0	0		
+ Forbrug af kirkekassens "salg af anlæg m.v."	0	0		
+ Forbrug af videreførte anlægsmidler tidl. år	0	0		
+ Forbrug af eksisterende opsparing	0	0		
Ligningsmidler til afdrag på lån	1.833.332	3.666.668		
Ligningsmidler til anlægsopsparing	0	0		
+ Nye lån	0	0		
Oplagt i stiftet "salg af anlæg m.v."	0	0		
Overf. til kirkekasse "salg af anlæg m.v."	0	0		
Renteindtægter af anlægsopsparing	0	0		
F Balanceposter (anlæg)	-1.833.332	-3.666.668		
G Sum (=E+F)	0	0		

Tallene i parantes henviser til den 2-cifrede formålsskonto, som posten vedrører. Budgettes formålsskonti fremgår af de efterfølger

Formål

Indtægter

1 Fælles indtægter i alt

- 10 Ligningsbeløb til drift
  - 11 Tillægsbevilling fra 5% midlerne
  - 12 Generelt tilskud fra fællesfonden
- I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
1.757.807	1.680.343	1.618.760,04	1.595.000,04	1.757.807	0	0
0	0	340.550,31	1.473.689,92	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
1.757.807	1.680.343	1.959.310,35	3.068.689,96	1.757.807	0	0

Driftsudgifter

2 Kirkebygning og sognegård

- 20 Fælles formål
  - 21 Kirkebygning
  - 22 Inventar, kirke (herunder orgel og klokker)
  - 23 Sognegård
  - 24 Kirkekontor (uden for kirke og sognegård)
  - 25 Tjenstlige lokaler i præstegård
- I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
0	0	0,00	-4.263,99	0	0	0
-180.718	-156.000	-181.087,64	-184.222,79	0	-7.500	-173.218
-35.500	-37.500	-32.291,74	-21.749,70	0	0	-35.500
-77.918	-25.100	-62.297,10	-29.355,39	0	-7.500	-70.418
-4.500	-2.000	-5.322,03	-717,79	0	0	-4.500
-20.958	-18.850	-16.561,59	-26.002,20	0	0	-20.958
-319.594	-239.450	-297.560,10	-266.311,86	0	-15.000	-304.594

3 Kirkelige aktiviteter

- 30 Fælles formål
  - 31 Gudstjeneste og kirkelige handlinger
  - 32 Kirkelig undervisning
  - 33 Diakonal virksomhed
  - 34 Kommunikation
  - 35 Kirkekor
  - 36 Kirkekoncerter
  - 37 Foredrags- og mødevirksomhed
  - 39 Kontingent til DSUK
- I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
0	-1.000	-3.850,00	-605,98	0	0	0
-406.077	-394.535	-419.857,73	-627.188,90	0	-370.400	-35.677
-33.077	-9.000	-29.863,05	-15.489,47	0	0	-33.077
-13.450	-15.950	-12.335,53	-10.375,19	0	-4.950	-8.500
-41.100	-42.100	-34.649,40	-60.665,97	0	-13.000	-28.100
-97.000	-129.288	-92.619,73	-38.054,37	0	-92.000	-5.000
-69.600	-70.244	-71.207,12	-28.501,00	0	-64.600	-5.000
-10.550	-13.550	-10.930,74	-5.175,04	0	-10.050	-500
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-670.854	-675.667	-675.313,30	-786.055,92	0	-555.000	-115.854

4 Kirkegård

- 40 Kirkegården
  - 41 Kapel/begravelse, urnenedsættelser
  - 42 Krematorium
  - 43 Arbejde uden for egen kirkegård
- I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
-371.660	-388.094	-486.049,57	-352.413,03	208.567	-404.950	-175.277
-57.850	-60.865	-72.622,11	-52.459,14	0	-57.850	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-429.510	-448.959	-558.671,68	-404.872,17	208.567	-462.800	-175.277

Formål

5 Præstebolig mv.

50	Fælles formål
51	Præstebolig 1
52	Præstebolig 2
53	Præstebolig 3
54	Præstebolig 4
55	Præstebolig 5
56	Funktionærbolig
57	Skov og landbrug
58	Øvrige ejendomme

I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-100.264	-105.730	-482.856,58	-1.515.969,11	89.562	-115.700	-74.126
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
45.000	46.611	49.611,10	46.953,60	45.000	0	0
-800	-1.000	-13.823,00	-17.134,25	0	0	-800
-56.064	-60.119	-447.068,48	-1.486.149,76	134.562	-115.700	-74.926

6 Administration og fællesudgifter

60	Fælles formål
61	Menighedsrådet/provstiudvalget
62	Personale, inkl. delt medarbejder
63	Bygning
64	Økonomi
65	Personregistrering - civil
66	Personregistrering - kirkelig
67	Efteruddannelse
68	Menighedsrådsvalg/provstiudvalgsvalg
69	Forsikringspræmie og stiftbidrag (PU)
98	Udlånt til andet sogn

I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
-13.924	-55.040	-18.401,83	-40.624,46	0	0	-13.924
-20.750	-29.000	-24.207,68	-30.156,50	0	0	-20.750
-17.138	-24.000	-15.722,74	-18.544,63	0	0	-17.138
-3.750	-4.000	-3.750,00	-3.750,00	0	0	-3.750
-44.943	-36.000	-41.696,31	-33.113,87	0	0	-44.943
-10.000	-12.000	-8.681,54	-22.744,35	0	-10.000	0
-15.000	-15.500	-13.022,38	-12.844,27	0	-15.000	0
-3.000	-4.000	-2.868,00	0,00	0	0	-3.000
-900	0	0,00	0,00	0	0	-900
-9.711	0	-7.283,04	-9.421,88	0	0	-9.711
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-139.116	-179.540	-135.633,52	-171.199,96	0	-25.000	-114.116

7 Finansielle poster

70	Renter af stiftslån
71	Renter af realkredit og andre lån
72	Øvrige renteudgifter
73	Renteindt. af likvider (ex. kgd.)
74	Renteindt. af kirkekap.I (ex. gravkap.)
75	Kursgevinst/-tab
76	Momsregulering

I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
-24.063	-80.208	-81.644,44	0,00	0	0	-24.063
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-2.205	0	-2.204,98	0,00	0	0	-2.205
0	0	0,00	0,00	0	0	0
3.599	3.599	2.999,02	1.799,44	3.599	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	-11.224,81	1.447,13	0	0	0
-22.669	-76.609	-92.075,21	3.246,57	3.599	0	-26.268

Formål

	Budget	Budget	Regnskab	Regnskab	-- Budget 2020 heraf --		
	2020	2019	2018	2017	indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrige drift
8 Anlægsramme							
80 Kirkebygning	0	0	0,00	0,00	0	0	0
81 Sognegård	0	0	0,00	0,00	0	0	0
82 Kirkekontor (udenfor kirke og sognegård)	0	0	0,00	0,00	0	0	0
83 Kirkegård	0	0	0,00	0,00	0	0	0
84 Krematorium	0	0	0,00	0,00	0	0	0
85 Præsteboliger	0	0	-5.075.059,14	-637.132,94	0	0	0
86 Funktionærboliger	0	0	0,00	0,00	0	0	0
87 Skov og landbrug	0	0	0,00	0,00	0	0	0
88 Øvrige ejendomme	0	0	0,00	0,00	0	0	0
90 Renteindtægt af anlægsopsparing	0	0	0,00	0,00	0	0	0
91 Salg af anlæg m.v.	0	0	0,00	0,00	0	0	0
92 Ligningsbeløb anlæg	1.833.332	3.666.668	0,00	0,00	1.833.332	0	0
93 5% tillægsbevilling anlæg	0	0	0,00	0,00	0	0	0
I alt	1.833.332	3.666.668	-5.075.059,14	-637.132,94	1.833.332	0	0

Sdr Stenderup menighedsråd

V / fmd.

Niels Jørgen S Langhoff

Løveroddevej 4, 6092 Sønder Stenderup

Sdr Stenderup kirke

Istandsættelse af orgel, stukloft og kalkede overflader.

Sagsnr: 05180201

Rødding d. 1/5 2019

Forprojekt til godkendelse ved de kirkelige myndigheder.

Ikke færdig

Indhold:	1
Om kirken	2
Om sagen	9
Eksisterende forhold og tilstandsbeskrivelse	10
Arbejdsgang overordnet beskrevet	15
Murerarbejder	17
Tømrerarbejder	19
Stukkatørarbejder	20
Konservatorarbejder	21
Orgelarbejder	22
Malerarbejder	23
Elektrikerarbejder og belysning	24
Indretning af arbejdsplads	25
Budgetoverslag	26

Bilag:	Nationalmuseets rapport 5/3 2018 vedr Indvendig kalkning
	Nationalmuseets rapport 18/2 2019 vedr inventar
	Orgelkonsulentens rapport 17/1 2018
	Brdr. Funder Aps Stukkatører 4/12 2018 vedr stuklofter
	Steensberg konservering Aps. 5/3 2019 Tilbud på istandsættelse af inventar
	Rammetidsplan
	Principtegning vedr. stillads 1 : 100

Kirken hører ind under Haderslev Stift og Kolding provsti.

Sønder Stenderup kirke har romansk apsis kor og skib og et senere tilføjet tårn mod vest.

Kirken har en anselig størrelse, og den ældste del stammer fra 1100-tallet.

Kor og apsis er opført i tilhuggede granitkvader, mens tårnet, som kom til i 1400-tallet, oprindeligt er bygget i munkesten. I 1806 var man nødt til at nedbryde dele af tårnet. Sydmur og halvdelen af vestmuren blev nedrevet, og ved opbygning anvendte man almindelige mursten.

Kirken er tækket med bly, tårnet har pyramidespir forsynet med skiffertag og våbenhuset har tegl tag.

Kirken har været genstand for en gennemgribende istandsættelse i 1869 under ledelse af kgl. bygningsinspektør LA. Wintrup.

Senest har Exners tegnestue forestået en renovering af kirken og ombygning i kor og apsis, afsluttet i 1997.

Citat fra sognets beskrivelse af kirken. "Set fra nord fremstår kirken stort set, som den altid har set ud med de for den romanske stil typiske rundbuede vinduer. Dog har der været en kvindedør i skibets nordvæg. Sydfacaden er derimod helt bygget om ved en hovedistandsættelse i 1869, hvor de store vinduespartier er kommet til. Betragter man kirken fra denne side, er det tydeligt at se, at bygningens dele er opført i forskellige materialer. Skibet er bygget af kløvede kampesten"

I 1990'erne gennemførte menighedsrådet en indvendig istandsættelse af kirken blandt andet med det formål at få præsteværelsets funktioner flyttet ned i et forhenværende fyrrum under koret.

Tårnrummet, der indgår som en del af kirkerummet, har krydshvælvet loft. Skib og kor har pudsede lofter med stuk og friser af træ. Ap sis er forsynet med et sengotisk ribbehvælv.

Den smukke apsisrunding har før været til dels skjult af en simpelt opbygget træskillevæg, som skjulte et præsteværelse. Under istandsættelsen i 1996 blev præsteværelset etableret i den gamle fyrkælder under kor og apsis. I den forbindelse blev der opsat en spindeltrappe.

Istandsættelse af orgel, stukloft og kalkede overflader.

Sagsnr: 05180201

Kirkens interiør

Ved istandsættelsen i 1869 blev korbuen fjernet og bjælkelofterne underklædt med fladt gipsloft med stukdekorationer.

Prædikestolen og lydhimmel er yngre med et enkelt udtryk.

Døbefonten er romansk. Dens glatte kumme er anbragt på en rund fod med svagt markerede arkader.

Dåbsfad- og kande er af kobber.

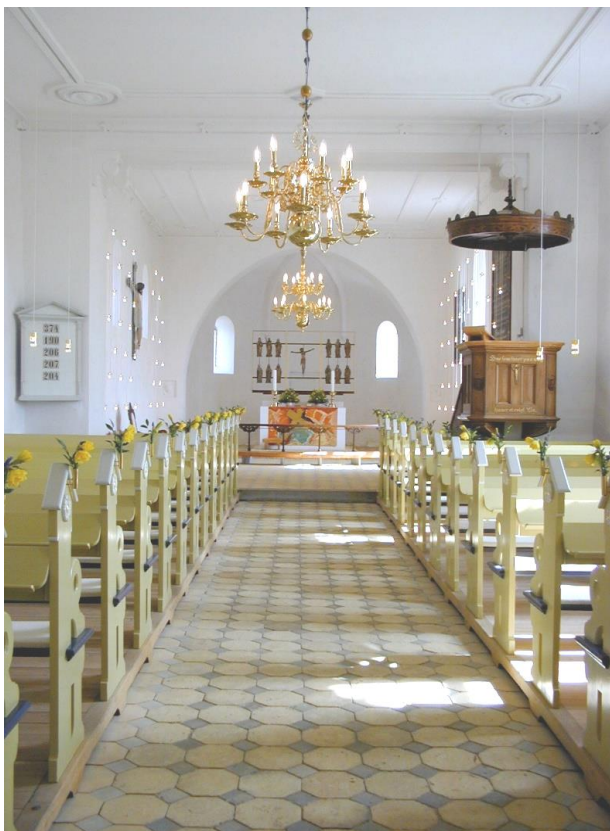

Istandsættelse af orgel, stukloft og kalkede overflader.

Sagsnr: 05180201

Kirkens interiør

Under istandsættelsen i 1996 fik kirkens indre et yderligere udtryk af lethed. Dels på grund af lyssætningen i koret, samt den lidt utraditionelle farvesætning af bænkeværket.

Kirkens interiør

Der er pudslofter med trukne stukkanter langs ydermure. Blomster i gips er monteret på stukkanterne. Inde på fladerne er der monteret friser og rosetter udført i træ. Centerrossetter er udført i gips monteret.

I de pudsede lofter og stukudsmykning ses adskillige revnedannelser.

Partielt "hænger" pudsens. Dette tyder på at den har mistet vedhæftningen til underlaget.

Kirkens interiør

På væggene ses en del gipsrelieffer. De er udført af billedhuggeren Anne Marie Carl Nielsen. Reliefferne er skænket til kirken i 1922.

De kalkede overfladers seneste behandling er udført med sandkalkning. Kalktonen er varm. Der ses revne dannelser og misfarvninger/fugt i et begrænset omfang. Væggene er retpuddede og tilstanden er generelt god.

Kirkens interiør

Kirkens alter blev ændret i forbindelse med Istandsættelsen som blev færdiggjort i 1997.

Alterbordet er opført i hvidmalet teglsten på et podie af teglsten.

Altertavlen består af et krucifiks og 12 apostelfigur i en antydet 3 fløjet altertavle.

Et fint billedskærerarbejde fra den sengotiske periode.

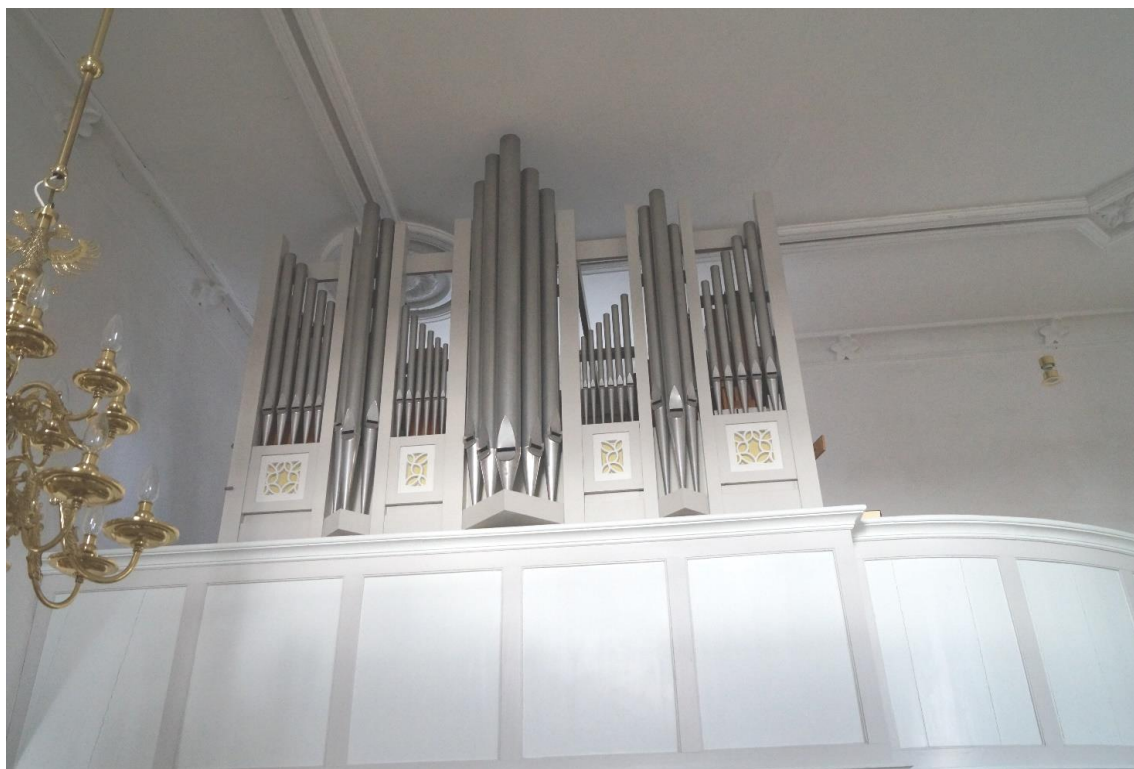
Antependiet har Andreaskorset som hovedmotiv. Det er vævet af Grethe Balle.

Kirkens interiør

Kirkens orgel er bygget af Frobenius i 1947 og hovedindsat 1987.

Det har 10 stemmer fordelt på 2 manualer.

Om sagen frem til i dag.

Menighedsrådet ønsker at udføre diverse indvendige renoveringsarbejder i kirken. Emnerne blev drøftet på en konsulentrunde i oktober 2017. På opfordring herfra blev Nationalmuseets kalkningskonsulent kontaktet for en undersøgelse af kalket murværk.

Denne besigtigelsesrapport af 5/3 2018 henledte opmærksomheden på at det pudsede loft, der stammer fra den store istandsættelse i 1869, er i en dårlig tilstand og at dele af loftet "hænger" og eventuelt er i fare for at falde ned. Undersøgelserne var udført fra gulvniveau.

Orgelkonsulent Michael Lyngvig Thomsen har udført en undersøgelse af orglet og udfærdiget en rapport d. 17/ januar 2018. Her gennemgås orglet og afslutningsvis er der formuleret en anbefaling og restaureringsplan for istandsættelse af orglet.

Arkitekt Hans Lund har fra starten fungeret som menighedsrådets rådgiver da sagen primært omhandlede restaurering af orglet og en indvendig kalkning. Da sagen har udviklet sig til også at omfatte en restaurering af loftet m.m. har han valgt at trække sig fra sagen.

Dette førte frem til at jeg blev kontaktet om at overtage rådgivningen i sagen.

Der blev udført en midlertidig sikring af pudsloftet hen over midtergangen ud mod tårnbuen.

Stukkatørfirmaet Brdr. Funder blev kontaktet og har udført en undersøgelse af lofterne og udført en grundlæggende beskrivelse af de forventede arbejder på pudslofter og stuk 4 /12 2018.

Nationalmuseets inventarkonsulent har udført undersøgelser og rapport 18/2 2019

Der er udført prøvealkning på nordmuren i skib, kor og apsis.

Ingeniør Keld Abrahamsen er kontaktet for en gennemgang af bjælkelag med særlig opmærksomhed på en større revnedannelse i skibet.

Der udarbejdes nu projektbeskrivelse til godkendelse ved de kirkelige myndigheder.

Efter godkendelse udføres detaljeret håndværkerbeskrivelse med henblik på udbud.

Der sigtes på opstart af arbejderne umiddelbart efter 3 maj 2020.

Eksisterende forhold og tilstandsbeskrivelse

Undersøgelser af loft

Loftet er et pudset loft på rørvæv med dekorative elementer af træ og stuk/mørtel. Det er klart at loftet i sin helhed stammer fra den store renovering udført under ledelse af arkitekt L. A. Winstrup i 1869. Overfladen er formentlig limfarve/mosfarve.

Rørvæv har flere steder løsnet sig fra bræddeunderlaget hvilket skyldes at tråden der holder rørene fast er rustet. Der kan ses hængende partier og større revnedannelser flere steder. Særligt ses der hængende partier hen over orglet, op af tårnbuen og på midten af loftet i nordsiden. En større revnedannelse omkring midten af loftet må formentlig skyldes bevægelser i bjælkelaget.

Stuk langs kanter med 2 friser og runding er revnet på langs ved murværket en del steder og enkelte steder er der faldet mindre dele ned. Denne kant ser ud til at være udført i mørtel på stedet.

Friser og grundrosetter på loftet er udført af træ og forekommer at være i rimelig god stand, men overfladebehandlingen er noget nedbrudt og dele trænger til fastgørelse.

Stukdekorationer i øvrigt er udført som støbte rosetter der er fæstnet til loftet.

Midlertidig sikring.

Der er i loftet umiddelbart op af tårnbuen en skade der tiltrak sig særlig opmærksomhed. Det viste sig også at dele af det pudsede loft her var ved at falde ned. Dette skyldes primært rustnedbrydning af metaltråden der fastholder rørlag hvor pudsen er påført. En revnedannelse gør at dele af loftet sidder løst.

Jeg monterede en tynd træliste på loftet med tynde skruer op gennem puds og op i bræddelaget til fastholdelse af det "hængende parti" og fjernede de dele af loftet der umiddelbar var ved at falde ned. Det kan ikke forhindres at små dele af loftet kan falde ned, men der er nu foreløbig ingen fare for at der kommer nogen til skade p.g.a. et løst pudsloft.

Istandsættelse af orgel, stukloft og kalkede overflader.

Sagsnr: 05180201

Eksisterende forhold og tilstandsbeskrivelse

Ingeniør Keld Abrahamsen og undertegnede har undersøgt loftets revnedannelser. Herunder er indsat ingeniørens notat på dette område.

Konstruktive bemærkninger. Besigtigelse Stukloftet.

I stukloftet er der ikke større revner udover en markant nord- sydgående revne midt i skibet. Revnen forløber fra nordmuren og i ca. 2/3 rumbredde ind i skibet.

Revnen er set nedefra kun synlig i stukloftet. Altså ikke i den tilgrænsende nordmur eller sydmuren for den sags skyld. Dette indikerer allerede set nedefra, at der ikke er tale om et overordnet konstruktivt svigt.

Oppe på loftet var det ikke muligt uden destruktive indgreb at få adgang til revnen i pudsen, idet der ovenpå bindbjælkerne er et ca. 32 mm tykt trægulv. Det pudsede stukloft er sandsynligvis udført på bræddeforskalling fastgjort direkte til bindbjælkerne undersider.

Tagrum og tagkonstruktioner var en positiv oplevelse. Solide velholdte spær og plane rene murkroner.

Da murkronerne er muret op omkring bindbjælkerne, er der naturligvis et usikkerhedsmoment omkring deres tilstand på den del, der afgrænses af de tre bortgemte sider. Det vil være muligt at skabe et smalt oprenset område mellem bindbjælkerne to sider og den forhøjede murkrone.

Hvorfor revner loftet lige her?

Flere af stukloftets forskallingsbrædder er sandsynligvis samlet over den samme bindbjælke. Dette giver i sig selv ikke revnedannelser, men bevægelse i tagfladen har givet muligheder for en deling her. Bevægelserne opstår enten på grund af rystelser i tagflade pga. vindens hærgen eller temperatur- og fugtbevægelser i brædder og blytag.

Tagværkerne er ikke forankret mod opadrette vindsug. Konstruktive vindløft i spær (få mm) vil naturligvis også kunne forklare revnen.

Istandsættelse af orgel, stukloft og kalkede overflader.**Sagsnr: 05180201****Eksisterende forhold og tilstandsbeskrivelse****Undersøgelser af murværk og kalkede overflader**

Generelt er murværket i god stand og de kalkede overflader står fint dækkende i kirken. Der ses dog revnedannelser i tårnrummet og i apsis. I apsis ses der lidt misfarvninger i overfladen langs gulvet. Dette skyldes formentligt fugtvandring i murværket. Det udvendige murværk afslører ikke hvad dette skyldes og det må derfor formodes at der er tale om opsivende grundfugt fra omgivelserne.

Der er udført kalkningsprøver i skib, kor og apsis der viser at der ikke forventes særlige udfordringer i forbindelse med kalkningen.

Der er ved kalkningsprøverne anvendt kalk fra forskellige leverandører og på dette grundlag er det besluttet at kalkningen udføres med produkter fra Kalk.dk

Nationalmuseets kalkningstjeneste har udført en undersøgelse af det indvendige murværk. Rapport fra 5 marts 2018 er vedlagt denne beskrivelse.

Ingeniør Keld Abrahamsen og undertegnede har undersøgt murværkets revnedannelser. Herunder er indsat ingeniørens notat på dette område.**Konstruktive bemærkninger.**Besigtigelse Apsis

Den halvcirkelformede apsis er udvendigt afsluttet med tilhuggede kvadre og indvendigt sandsynligvis med pudsede teglstensmure og gotisk ribbehvælv.

Der er markante åbne revner i den kalkede indvendige overflade. Disse revner ses også i mindre grad udvendigt, hvor de løbende er fuget ud. Især er der en tydelig lodret revne ned igennem buefrisen over præstedøren mod øst. Revnerne løber naturligt nok igennem vinduerne og døren, hvor modstanden mod revnedannelse har været mindst.

Sokkelstenene med deres skråkant står næsten uden sætninger, og det generelle indtryk er, at kvaderne på apsis og deres overgange til koret, sandsynligvis pga. af en nyere omsætning måske i 1869, er betryggende lodrette. Man fornemmer ikke, at korets hjørner bliver presset ud i toppen.

Set i lyset af at den seneste større indvendige restaurering fandt sted i 1997, er revnerne forholdsvis store og i stadig i udvikling. Dette vurderet ud fra revnerne på de nyere udvendige reparationer.

Revnerne forløber i stjerneform fra hvælvtoppen, hvor hvælvet tilmed har løsnet sig fra buen mellem apsis og kor. Denne bue er også revnet i mindre grad.

Revnedannelser af denne type skyldes normalt en kombination af de viftede spærs udadrettede vandrette tryk fra blytag og naturbelastninger samt de flade hvælvs direkte udadrettede vandrette tryk højt oppe på muren.

Da spærene i Sønder Stenderup er solidt fastgjort til en bundramme lagt henover hvælvet, er det primært det flade hvælv, der trykker murene ud og forårsager de mange revner.

Eksisterende forhold og tilstandsbeskrivelse

Konstruktive bemærkninger fortsat.

Anbefaling. Apsis

Det anbefales, at apsis fastholdes til den øvrige kirke ved oppe i tagrummet lige over hvælvet at placere en rustfri wire, der via en række indlimede bøsninger og to opspændelige forankringer fastholdes til koret. Se skitse.

Det anbefales, at revnerne udkradses og forsegles i samarbejde med Nationalmuseet.

Udvalgte spær forankres for opadrettet vindsug.

Hvælv og mure i tårn.

Kirkens Sengotiske ribbehvælv har en revne i og over indgangsdørens murede stik. Revnerne var der også før restaureringen i 1997, hvor den blev udbedret murermæssigt. Den var atter revnet i 2005, hvor tårnet blev restaureret og fik nyt tag. Revnen er en del af en større lodret revne i tårnets vestmur, som indgik i de konstruktive vurderinger dengang.

Hovedskurken til revnedannelsen vurderedes dengang til at være klokkernes slagenergi. En effektiv løsning ville kræve, at der blev foretaget større ombygningsarbejder på klokkestol og klokkeophæng og blev derfor fravalgt.

Der blev dog indlagt fire tværsammenspændingsankre mellem de modstående mure under klokkestolen samtidig med, at samtlige bjælke- og kassekursankre samt monogrammer blev restaureret.

Om revnen herefter blev udbedret, ved vi ikke.

Anbefaling. Hvælv og mure i tårn.

Det anbefales, at revnen udkradses og forsegles i samarbejde med Nationalmuseet, og at Dansk Kirkestabilisering, der har monteret de fire tværsammenspændingsankre, efterspænder og måler kræfterne efter aftale med rådgiverne.

Eksisterende forhold og tilstandsbeskrivelse

Undersøgelser af orglet

Der foreligger en undersøgelse af orglet fra orgelkonsulentens side. Her beskrives hvilke arbejder der anbefales udført. Rapporten er vedlagt.

De eksisterende kirkekroner er umiddelbart vurderet i god stand men trænger til en rengøring og et eftersyn. Dette varetages af Okholm Lighting, Tønder.

Løst ophængt inventar

Kan generelt nedpakkes og opbevares under det nordlige sidepulpitur indpakket i samarbejde med konservator

Bænke og bænkestader

Der er kun mindre skader på inventaret i øvrigt. Der plettes malermæssigt og trægulvene gives en ordentlig gang grundrens og pleje.

Arbejdsgang overordnet beskrevet

Uge 19 2020 Kirken lukkes

Største orgelpiber nedtages og køres til orgelfirmaets værksted. Orgel afdækkes med støvtæt indpakning og X-fine ´r plader så det kan tåle vægten af en håndværker.

Alterprydelse og lydhimmel nedtages og bringes til konservatorværksted for istandsættelse af træværk og overflader. Trappegelænder til prædikestol nedtages for istandsættelse på konservatorværksted.

Kulturhistorisk inventar i øvrigt i kirken nedtages og pakkes ind. Effekterne placeres under det nordlige sidepulpitur.

Kirkebænkene overdækkes.

Al belysning i kirken nedtages og pakkes forsvarligt ned. Kirkekroner opbevares hængende.

Der opsættes stillads til arbejderne. I skibet fuldt stillads under hele loftet ca 2 m under loftshøjde. Ved orgel bygges stillads ind omkring så det overdækkede orgel stikker op igennem.

Herunder yderligere et stillads langs ydermure mod nord og syd til kalkningsarbejder på murværket.

I koret opbygges fast stillads på samme vis hen over alteret men blot til arbejder på loft.

Der opstilles rullestillads til øvrige arbejder i kor, apsis og tårnrum.

Stukkatørarbejder på loftet starter i skibet og går herefter videre i koret.

Loftsflader skræbes ren for overfladebehandlinger.

Dekorative elementer rengøres i et omfang der sikrer at der ikke sker skader. Støbte dele, hvor der skal nypudses eller trækkes stuk, nedtages og genmonteres efterfølgende.

Loftsfladerne restaureres. Dele af loft og stuk fornyes helt fra underlag med nyopsat tråd og rør. Mindre revnedannelser udbedres ved udskæring og opsætning af nyt tråd, skruer og skiver. Efterfølgende lukkes med kalkmørtel og gipsmørtel.

Der fritskæres langs bjælkerne i loftsrummet hvor de er indmuret i gesimsen så de kan få ventileret siderne. Udvalgte bjælker fæstnes til murværket.

Trappe til prædikestolen istandsættes.

Der udføres sammenspænding af murværket i apsis umiddelbart over det murede hvælv.

Gesimser istandsættes dels ved injisering og reparation som i loft eller genopbygges med nye rør efter behov og gentrækkes.

Arbejdsgang overordnet beskrevet

Loftsfladen og stuk tørrer op.

Løstsiddende dele af træ og stuk genmonteres eller fastgøres.

De kalkede vægflader renses ned og revnedannelser og øvrige skader udbedres med rene kalkmørtler tilpasset underlaget.

Der opbygges isoleret kasse for orgeldele på loftet.

Trædele på lofter og ved korbjælken grundmales.

Hele loftet overfladebehandles med limfarve. Træværket ved korbjælken overfladebehandles med limfarve som øvrige trædele på loftet.

Murværket kalkes op til fuld dækning og afsluttes med kalkvand.

Stillads demonteres og fjernes.

Der kalkes færdigt i skibet og i tårnrum. Herefter i kor og hele apsis. Til sidst i våbenhuset.

Klimaet i kirken stabiliseres. Og der rengøres efter de afsluttede arbejder.

Orglet restaureres i henhold til orgelkonsulentens beskrivelse og genopbygges. Dele af dette arbejde begynder formentlig på værkstedet under de beskrevne arbejder med loft og murværket.

Belysning genmonteres.

Lydhimmel genmonteres og prædikestolen istandsættes konservatormæssigt.

Kulturhistorisk inventar genopsættes.

Afdækning på bænke tages af og der rengøres.

Orglet klargøres og intoneres.

Kirken genindvies.

Murerarbejder

Murerarbejder udføres efter tilbud ved licitation. Enkelte arbejder er beskrevet med udgangspunkt i en timeramme der opgøres endeligt ved arbejdets opgørelse.

Alle murerarbejder i henhold til den samlede beskrivelse og tegningsmateriale.

- Indretning af arbejdsplads.
- Afrensning og reparation af kalkede overflader indvendigt.
- Kalkning af indvendigt murværk.
- Fritskæring langs bjælker i tagrum
- Diverse arbejder

Indretning af arbejdsplads

Indretning af arbejdsplads med skurvogn m.m. i henhold til fællesbestemmelser.

Afrensning og reparation af kalkede overflader indvendigt

-Våbenhus, tårnrum, skib, kor og apsis.

Løstsiddende kalk børstes ned. Sod og skidt fra termisk sværtning renses af med sodsvamp. Derefter afrenses til fast bund med blød spartel og nedvaskning med rent vand til bunder ikke længere er afsmittende.

Skader i puds og revner samt efterfugning udbedres med vellagret ren kulekalksmørtel af kirketyper tilpasset underlaget. Dette gælder særligt revner i tårnrummets hvælv og i apsis hvælv og murværk.

Der afsættes en ramme på 80 timer til dette punkt samlet og dette afregnes efterfølgende i henhold til det reelle timeforbrug.

Nationalmuseets kalkningskonsulent adviseres så de får lejlighed til at følge dette arbejde. Hvis der under arbejdet findes kalklag der kræver nærmere undersøgelser skal arbejdet det pågældende sted afbrydes og der arbejdes videre andet sted i kirken.

Kalkning af indvendigt murværk

Ny kalket overflade udføres med forbehandling med kalkvand. 3 - 5 strygninger til fuld dækning med kalkmælk og afsluttende med 2 gange kalkvand.

Omfang af kalkning gælder alle nuværende kalkede overflader i kirkens våbenhus, tårnrum, skib og kor samt apsis.

Fritskæring langs bjælker i tagrum

I murkroner over skib og kor skæres ned ved siderne af alle indmurede bjælker med bajonetsav og der rengøres således at der er en ventilationsrevne på ca 15mm på begge sider.

Diverse arbejder

Alle teglgulve afdækkes med kraftig gulvpap min. 500gr. der tapes i samlinger. Op af midtergangen og øvrige belastede ganglinier udlægges derefter masoniteplader.

Murer medtager selv stillads til arbejder i tårnrum og apsis.

Materialevalg generelt:

Til indvendige arbejder anvendes mørtler af kirketyper tilpasset omgivelserne.

Reparationer af murværk Type I kulekalkmørtel 1 : 3.

Kalkning. Kalkvand og kulekalkmælk fra Kalk.dk/Rødvig.

Der må ikke anvendes syre i kirken.

Sodsvamp kan bestilles ved museumstjenesten.dk

Tømrerarbejder

Tømrerarbejder udføres efter tilbud ved licitation. Enkelte arbejder er beskrevet med udgangspunkt i en timeramme der opgøres endeligt ved arbejdets opførelse

Tømrer/snedker:-Nedtagning, indpakning og placering af historisk inventar i samarbejde med konservator.

- Indpakning af prædikestol, døbefont m.m. i samarbejde med konservator.
- Afdækning af kirkebænkene.
- Fastgørelse af bjælkelag.
- Isoleret kasse for orgeldele på loftet.
- Træpodierne for bænkene behandles med trærens og sæbe/lud behandles.
- Genmontering af historisk inventar i samarbejde med konservator.

-Nedtagning, indpakning og placering af historisk inventar i samarbejde med konservator.

Lydhimmel og gelænder til prædikestol samt krucifiks medtages til konservatorværksted for istandsættelse. Inventar i øvrigt nedtages, pakkes ind i tyvek og placeres under nordre sidepulpitur (orgelpulpitur) hvor det beskyttes yderligere med 18mm finerplader.

-Indpakning af prædikestol, døbefont m.m. i samarbejde med konservator. Indpakkes i tyvek og 18mm finerplader så det er beskyttet under arbejderne. Efter orglets udvendige piber er demonteret indpakkes orgelkassen i samarbejde med orgelfirmaet så man kan komme ind over orglet til arbejder på loftet. Ligeledes indpakkes stålkonstruktionen for alterpartiet efter figurer er nedtaget af konservator.

-Afdækning af kirkebænkene. Der afdækkes med Tyvec hen over bænkene og forberedes for at der kan udlægges stilladstræller langs nord- og sydvæggen.

-Fastgørelse af bjælkelag udføres på udvalgte bjælker i skibets tagværk i henhold til ingeniørbeskrivelse

-Isoleret kasse for orgeldele på loftet. I de 2 første spærfag hen over orglet udføres et rum op til underkant hanebånd fra midtergangen og ud til bagsiden af murkronen. Isolering i det berørte område tages op. Der udføres et isoleret rum udført af 45 x 145 regler med indvendig beklædning af 22 mm fyrretræsgulvbrædder, fra blændgulv til underkant hanebånd. Under hanebånd beklædes ligeledes med brædder og hele kassen isoleres med 150mm mineraluld fastholdt med galv. tråd. Eksisterende isolering kan genanvendes. Der skal ikke isoleres på gulvet.

-Træpodierne for bænkene behandles med trærens og sæbe/lud behandles.

-Genmontering af historisk inventar i samarbejde med konservator.

Stukkatørarbejder

Stukkatørarbejder udføres i henhold til beskrivelse og i henhold til overslag afgivet af Brdr. Funder Stukkatører d. 4/12 2018

Arbejder med stuklofter omfatter lofter i skib og kor samt overligger med søjlemotiv mellem kor og skib. Herunder rensning af træværk der indgår i stuklofternes helhed.

Arbejder starter op i skibets loft og fortsætter herefter i en naturlig rytme ind i korets loft så øvrige arbejder kan igangsættes i skibet mens der endnu arbejdes med stuk i koret.

Stukkatører udfører:

- Afremsning af lofter og træværk for ældre overfladebehandlinger.
- Demontering af særlige stukdetaljer og dekorative friser m.m. hvor det er nødvendigt
- Sikring af lofterne m.m. med rustfri tråd og rustfri skruer m.m.
- Sikring af eksisterende stuk med injicering
- Hvor der er større skader nedtages partier af loft og bræddelag udbedres og fæstnes.
- Nypudsning af de mest skadede partier på nye rør.
- Ny trækning af stukgesimser hvor det er nødvendigt og rekonstruktioner af dekorationer.

Konservatorarbejder

Konservatorarbejder udføres i henhold til beskrivelse og retningslinier i Nationalmuseets rapport vedr. historisk inventar. Arbejdet udføres efter tilbud afgivet d. 12/4 2019. Snedkerkonservator og tekstilkonservator er dog overslagstal baseret på den foreliggende beskrivelse.

Konservator: Indpakning af historisk inventar i kirken.

Dokumentation af de udførte arbejder.

Alterudsmykning nedtages istandsættes på værksted og genmonteres.

Prædikestol istandsættes på stedet. Gelænder nedtages og genmonteres.

Lydhimmel nedtages istandsættes på værksted og genmonteres.

Krucifiks nedtages istandsættes på værksted og genmonteres.

Antependiet istandsættes af tekstilkonservator. Der sørges for trækaflastning så antependiet ikke skades af at hænge hen over den skarpe kant på det murede alterbord.

Orgelarbejder

Arbejder med istandsættelse af orglet udføres i henhold til rapport fra orgelkonsulentens side d. 17/1 2018 samt nærværende beskrivelse. Arbejdet udføres af Frobenius i henhold til overslag.

Største orgelpiber nedtages så selve orglets ramme kan afdækkes og de nedtagne dele køres til orgelværkstedet.

I samarbejde med tømrer afdækkes orglet så der kan arbejdes ind over orglet i forbindelse med arbejder på loftet.

Der klargøres for udførelse af isoleret kasse hen over orgeldele på loftet.

De arbejder der kan udføres på værksted igangsættes.

Orglet restaureres i henhold til orgelkonsulentens beskrivelse og genopbygges.

Orgel klargøres, stemmes og intoneres.

Malerarbejder

Malerarbejder udføres efter tilbud ved licitation. Enkelte arbejder er beskrevet med udgangspunkt i en timeramme der opgøres endeligt ved arbejdets opførelse

-Malerbehandling af trædele på lofter m.m.

Trædele på loft og ved overligger mellem kor og skib malerbehandles med oliegrunder og herefter en mager linoliemaling. Endelig malerbehandles med en sejsfarve.

-Malerbehandling af stuklofter med limfarve.

Hele loftet og stukdetaljer samt trædele der indgår i loft og overligger mellem kor og skib malerbehandles med limfarve/mosfarve til fuld dækning.

-Pletning af bænke m.m. .

Der plettes efter nærmere aftale med tilsynet på bænke m.m. Kun de værste afslag repareres i det jævnt slid og anden patina respekteres. Der afsættes 30 timer til dette punkt.

Alle eksisterende farver, glans og materialer respekteres og opretholdes.

Elektrikerarbejder og belysning

Elektrikerarbejder udføres efter regning af kirkens sædvanlige aut. Installatør. Dette gælder demontering og genmontering af al belysning, byggestrøm og nye installationer i forbindelse med inddækning over orglet i tagrum.

Istandsættelser og rengøring af de gamle kirkekroner udføres af Okholm Lighting, Tønder efter tilbud afgivet efter gennemgang af lamperne på værksted.

-Der udføres byggestrøm udvendigt og indvendigt og skurvogne tilsluttes.

-Alle lamper i kirken nedtages. Der udføres en nummerering så de kommer op det samme sted igen. De store kirkekroner nedtages og ophænges til afhentning af Okholm Lighting.

- Okholm lighting afhenter og gennemgår de store kirkekroner og kommer med forslag til renovering og tilbud inkl. rengøring. Leveres igen efter aftale med byggeledelsen.

-I forbindelse med isoleret rum over orglet tilpasses eksisterende installationer indenfor dør til skibets loft og der udføres belysning i det isolerede rum.

-Efter arbejderne rengøres de små lamper og ophænges igen.

-De store kirkekroner ophænges igen.

Indretning af arbejdsplads

Der indrettes fælles skurvogne med bad og toilet, frokostrum samt møderum placeret nord for graverbygningen. Her tilsluttes de vandforsyning, elforsyning og med afløb til eksisterende kloak.

Der udarbejdes plan for sikkerhed og arbejdsmiljø for hele projektet inkl. byggepladsplaner og særlig opmærksomhed på risici ved denne type arbejder, herunder arbejder med kalkprodukter og særlig opmærksomhed vedr. gnister og brandfare.

Der udføres stillads for de indvendige arbejder. Dette udføres som tilbudsarbejder.

Der opsættes stillads til arbejderne.

I skibet fuldt stillads under hele loftet ca 2,1 m under loftshøjde. Ved orgel bygges stillads ind omkring så det overdækkede orgel stikker op igennem.

Herunder yderligere et stillads langs ydermure mod nord og syd til kalkningsarbejder på murværket.

I koret opbygges fast stillads på samme vis hen over alteret men blot til arbejder på loft.

Der opstilles rullestillads til øvrige arbejder i kor, apsis og tårnrum.

Sdr Stenderup kirke
Istandsættelse af orgel, stukloft og kalkede overflader.

26

Sagsnr: 05180201

Budgetoverslag

Overordnede arbejder med tilhørende foreløbigt overslagsbudget: opdateret d. 25/4 2019

Tømrer/snedker: Demontering og indpakning af inventar	10-	
-Afdækninger af bænke og gulve m.m.	16	
-Udførelse af isoleret kasse over orglet	30-	
-Fastgørelser i tagværk	14-	
-Grundrensning og overfladebehandling af trægulve under bænkene.	17-	
Genmonteringer inventar m.m.	10-	97-
Murer: -Afrensning kalk.	60-	
-Istandsættelse af revner i tårnrum og apsis.	40-	
-Kalkning til fuld dækning startende og afsluttende med kalkvand.	130-	
-Oprensning langs bjælker i tagrum på skibet	40-	270-
Stilladsarbejder: -Opbygning og nedtagning af stilladser	85-	
-Stilladsleje i 21 uger	25-	110-
Stukarbejder: -Nedrensning, fastgørelse og udbedringer samt nypudsning i h t ovsl.		690-
Specialsmed: -Sammenspænding af murværket i apsis		40-
Konservator: Figurer i alterpartiet	89.000-	
Prædikestolen og lydhimmel	273.444-	
Krucifiks	62.560-	
Indpakning og håndtering af historisk inventar i øvrigt	14.720-	
-Konservatorarbejder i h. t. beskrivelser og tilbud fra Steensberg konservering		440-
Istandsættelse af antependium overslag		20-
Orgelarbejder: - i henhold til orgelkonsulentens beskrivelse. Overslag.		300-
El- og belysning: -Demontering og genmontering af alle lamper samt byggestrøm.	20-	
Istandsættelse og rengøring af kirkekroner	30-	50-
Malerarbejder: -Malerarbejder på bænke.	25-	
-Limfarvebehandling af lofter og træværk	58-	83-
Diverse: Diverse uforudsete udgifter.	100-	
Arbejdspladsudgifter, deponi m.m.	40-	
-Hele kirken rengøres efter afsluttede arbejder	20-	160-
Samlede håndværkerudgifter ialt excl. Moms		2.260-

Budgetoverslag fortsat.

Honorar overslag efter regning for forprojekt og projektudarbejd,	6%	136-	
Håndværkerkontakt, tilsyn, byggeregnskab m.m.	4%	90-	
Arbejds miljø- og sikkerhedskoordinering P og B	1%	22-	
Øvrige rådgivere og undersøgelser samt tilsyn			40-
Udlæg til tryk og kørsel m.m.			16-
Samlet honorar og omkostninger			304-
Samlede udgifter excl. Moms.			2.564.000kr
	25 % moms		641.000kr
Samlede udgifter inkl. moms			3.205.000kr

MVH Anker Ravn Knudsen